

De Toermalijn

Beleidsplan hoogbegaafdheid

April 2014

Ons motto: Samen, in eigen tempo op weg naar de toekomst.

Ieder kind een toptalent.

De missie van de Toermalijn:

Samenwerken, kindgericht onderwijs, veiligheid, professionaliteit, onderwijs op maat en kennis, cultuur en vorming.

Als Toermalijn streven we ernaar een aantrekkelijke school voor de leerlingen te zijn, waar ieder kind uniek is met zijn eigen leertempo en eigen aanleg. We streven ernaar om ons onderwijs daaraan aan te passen en daarop af te stemmen. Dat betekent dat alle kinderen die aandacht en/of instructie krijgen waaraan zij behoefte hebben.

Doelstelling

Wij moeten passend onderwijs bieden aan alle leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften. Voor zorgleerlingen die moeite hebben zich de leerstof eigen te maken, is er al een duidelijk stappenplan. Over kinderen die meer aan kunnen dan alleen de reguliere lesstof is de afgelopen jaren diverse keren in het team gesproken. Uit die gesprekken zijn de hieronder staande punten naar voren gekomen.

Op schoolniveau moet er:

- 1) een duidelijk stappenplan komen;
 - Hoe gaan we de leerlingen signaleren?
 - Nadat de leerlingen gesignaleerd zijn welke acties moeten dan ondernomen worden?
- 2) hulpmiddelen komen om begaafde leerlingen te signaleren:
 - Hierbij kan gedacht worden aan vragenlijsten die de leerkracht kan invullen.
- 3) handelingsadviezen worden samengesteld;
 - Wanneer bieden we verdiepings- en/ of verbredingstof aan?
 - Wanneer mag een leerling versnellen?
- 4) een duidelijk handelingsplan komen waarin beschreven moet worden, wat je begaafde leerling aanbiedt.

Op leerlingniveau moet er:

- 1) een materialenlijst komen met mogelijke verdiepingstof voor begaafde leerlingen; Deze lijst moet op jaargroep worden gesorteerd, zodat er een leerlijn ontstaat.
- 2) een materialenlijst komen met mogelijke verbredingstof voor begaafde leerlingen; Deze lijst moet op jaargroep worden gesorteerd, zodat er een leerlijn ontstaat.

Nu we dit proces met elkaar doorlopen hebben, leggen we onze manier van werken vast, zodat een ieder weet hoe er op De Toermalijn omgegaan moet worden met (vermoedens van) hoogbegaafde kinderen en leerlingen die meer aankunnen dan de reguliere lesstof.

De werkwijze op de Toermalijn

Signaleren

De volgende stappen worden gevolgd wanneer er een vermoeden is van (hoog)begaafdheid.

Het kind wordt in de klas opgemerkt en voor hem wordt in het groepsplan vermeld dat de leerling de 'verder' opdrachten van de methode maakt. Mocht blijken dat dit niet leidt tot voldoende uitdaging voor het kind, waardoor het vermoeden bestaat dat het kind meer aan kan of meerbegaafd is, zal de leerkracht de volgende stappen ondernemen;

stap 1: signaleren en diagnostiek

- Signaleringslijst invullen voor het betreffende kind (bijlagen)
- Gegevens verzamelen m.b.t. schoolresultaten (LVS) en inzet/ motivatie/ werkwijze voorgaande ja(a)r(en).
- Leerkracht geeft aan welke onderwijsbehoefte het kind heeft.
- Gesprek met het kind (aan de hand van vragenlijst).

stap 2: **gesprek met ib-er**

Wanneer de leerkracht de hierboven genoemde gegevens heeft gaat hij in gesprek met de intern begeleider.

Stap 3: **contact met ouders**

De leerkracht neemt contact op met de ouders, waarbij informatie wordt ingewonnen over de thuissituatie, de ontwikkeling van het kind, de hobby's etc.

Van te voren wordt bij de ouders aangegeven waar het gesprek over zal gaan. Dit geeft de ouders de gelegenheid zich voor te bereiden en eventueel eigen ervaringen aan te dragen.

Ook wordt in dit gesprek het vermoeden van meer begaafdheid uitgesproken en worden de resultaten en het leerrendement (technisch – en begrijpend lezen, rekenen van de leerling besproken. Van dit gesprek maakt de leerkracht een verslag in Esis.

stap 4: **aanpak kiezen voor onderwijs op maat**

Nadat het didactisch onderzoek is afgerond, worden de gegevens eerst met de leerkracht besproken. De leerkracht vult de gegevens aan met de resultaten van de zaakvakken en het verloop van de sociaal-emotionele ontwikkeling (SCOL) tot dat moment. Wanneer deze gegevens compleet zijn, kan de vervolgroute uitgezet worden.

De vervolgstappen op de Toermalijn

1. Compacten, het aanpassen van de reguliere leerstof. Onnodige herhaling- en oefenstof kan worden overgeslagen. De eindtoets van een bepaald onderdeel van de leerstof kan als begintoets worden afgenomen. Op deze manier wordt tijd gecreëerd om te werken aan verbredings- of verdiepingstaken.
 - Verbreding, is dezelfde soort leerstof met een hoge moeilijkheidsgraad en een grotere nieuwsaarde dan de reguliere lesstof. Verbreding kan ook buiten het terrein van het reguliere leeraanbod liggen. (Bijvoorbeeld het leren van een vreemde taal etc.).
 - Bij verdieping van de leerstof wordt er letterlijk dieper ingegaan op de leerstof.
 - Plusgroep, ongeveer 1,5 uur per week komen de mee begaafde kinderen uit groep 5 t/m 8, onder begeleiding van een leerkracht, bijeen in de zogenaamde plusgroep waar zij gezamenlijk activiteiten doen gericht op verbreding en verdieping (zie bijlagen 1 en 2).
2. Versnellen, kortom het verkorten van de periode die de leerling doorbrengt op de basisschool. Dit heeft niet de voorkeur op onze school.

Op initiatief van de leerkracht bespreekt hij samen met de intern begeleider welke aanpak het beste zal aansluiten bij de onderwijsbehoefte van het kind. Er worden duidelijke afspraken over de facetten van de begeleiding en deze worden in een handelingsplan/leerlijn opgenomen.

De intern begeleider ondersteunt de leerkracht bij het opstellen van een leerlijn m.b.t. leerstof, sociale ondersteuning etc.

Voorwaarden zijn:

- De uitgezette leerlijn biedt een structureel programma voor een, meerdere of alle vakgebieden.
- De leerling krijgt de instructie die hierbij noodzakelijk is.
- De leerling moet uitgedaagd worden en krijgt verplicht werk te doen.
- Een doorgaande lijn is noodzakelijk.

De leerkracht is verantwoordelijk voor de uitvoering van de leerlijn. De gekozen aanpak wordt besproken met de ouders en het kind.

Zij ondertekenen het handelingsplan/ leerlijn en deze wordt opgenomen in het dossier van het kind.

stap 5: evalueren

Op enkele van tevoren afgesproken tijdstippen worden de genomen maatregelen geëvalueerd. Afhankelijk van de geboekte resultaten worden er afspraken gemaakt over voortzetting c.q. wijziging van de genomen maatregelen. De intern begeleider, ouders en het kind worden betrokken bij de evaluatie.

De leerkracht zorgt voor de verslaglegging van deze gesprekken in Esis.

Mocht blijken dat het kind onvoldoende is uitgedaagd door het aanbieden van de extra lesstof, wordt externe expertise ingeroepen waarbij het afnemen van een intelligentie onderzoek tot de mogelijkheden kan behoren.

Stappenplan schematisch weergegeven.

De stappen die op basisschool “De Toermalijn” genomen gaan worden vanaf de signalering tot aan de keuze verbreding, verdieping of versnellen, staat op de volgende pagina schematisch weergegeven.

Signaleren en diagnostiek door de leerkracht.

- invullen signaleringslijst.
- gegevens verzamelen m.b.t. schoolresultaten
- Leerkracht geeft aan welke onderwijsbehoefte het kind heeft.
- gesprek met het kind (a.d.h.v. vragenlijst)

Overleg leerkracht en ib/zorgteam.

- aangeven hoe de leerling opvalt (inzet, motivatie, werkwijze voorgaande jaren)
- gegevens leerlingvolgsysteem bekijken.

Oudergesprek met de leerkracht.

- de leerkracht geeft informatie over de signalering.
- de leerkracht vraagt informatie van de ouder m.b.t:
 - sociaal-emotionele ontwikkeling
 - voorschoolse ontwikkeling,
 - hobby's etc.

De leerkracht maakt verslag van dit gesprek in ESIS.

Didactisch onderzoek afnemen.

- De ib-er neemt in overleg met de leerkracht de volgende CITO lvs toetsen af; lezen, rekenen, spelling, woordenschat en begrijpend lezen

Didactisch onderzoek aangevuld door de leerkracht en ib en vervolgstappen bespreken.

- gegevens van de sociaal emotionele ontwikkeling toevoegen
- resultaten zaakvakken toevoegen.

Onderzoek bespreken met de ouders

- Aanwezig zijn tijdens dit gesprek: de ouders, de leerkracht, iemand vanuit het zorgteam.
- de leerling is een gedeelte van het gesprek aanwezig
- het onderzoek wordt besproken met de ouders.
- de vervolgstappen worden besproken.

Het tijdspad

wanneer	actie	wie	wat
	signaleren	leerkracht	
Binnen 14 dagen	diagnosticeren	leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - signaleringslijst invullen - toetsen en observaties - gesprek kind
Binnen 21 dagen na de signalering	Gesprek ib-er	Leerkracht en ib-er	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreken van de vermoedens en bevindingen van de leerkracht.
Binnen 28 dagen na de signalering	Gesprek ouders	Leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreekt de thuissituatie en vertelt over bevindingen.
Binnen 5 weken na de signalering	Aanpak bepalen	Leerkracht en ib-er	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht bespreekt de informatie van ouders met ib-er - leerkracht en ib-er stellen een plan op.
wanneer	actie	wie	wat
Binnen 5 weken na de signalering	Aanpak bespreken met ouders	Leerkracht (en ib-er)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht bespreekt de aanpak met de ouders - Ouders tekenen voor goedkeuring
Binnen 6 weken na de signalering	Uitvoeren van het plan	Leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht voert het plan uit in de klas
12 weken na de signalering	evalueren	Leerkracht/ib-er, ouders	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht bespreekt zijn bevindingen met intern begeleider en ouders.

Explora (fulltime plusklas) Openbaar Onderwijs Wijk bij Duurstede

Met ingang van schooljaar 2014/2015 is binnen het Openbaar Onderwijs Wijk bij Duurstede een fulltime plusklas gestart genaamd Explora op basisschool 't Baken. Om in aanmerking te komen voor deze vorm van onderwijs dient het kind te worden ingeschreven op OBS 't Baken in Wijk bij Duurstede. Voor meer informatie over Explora verwijzen wij naar het betreffende beleidsstuk.

Items in checklists bij vermoeden van hoogintelligent/begaafdheid

Hoogbegaafde kinderen:

- zijn aanzienlijk sneller in het begrijpen en verwerken van nieuwe stof dan gemiddelde leerlingen,
- hebben gemakkelijker inzicht in complexe leerstof,
- zijn intellectueel nieuwsgierig (stellen veel vragen),
- hebben een zeer goed geheugen,
- hebben een grote en rijke woordenschat,
- zijn taakgericht en geconcentreerd (als de motivatie er is of gewekt is),
- kunnen perfectionistisch zijn (stellen hoge eisen aan zichzelf en vaak ook aan anderen),
- kunnen zeer creatief denken,
- zijn in staat om al heel jong verbanden te leggen,
- hebben dikwijls een overdreven rechtvaardigheidsgevoel,
- bekijken de wereld door een heel andere bril dan de meeste leeftijdsgenoten,
- experimenteren graag,
- zijn kritisch ten opzichte van alles, dus ook van regels, gewoonten en tradities,
- hebben belangstelling voor veel dingen; hebben een brede waaier van interesses,
- kunnen moeilijk keuzen maken (veel is er interessant en/of belangrijk),
- zijn gevoelig voor gevoelens en behoeften van anderen (en houden daar meestal rekening mee, ook ten koste van zichzelf),
- doorzien sociale patronen en herkennen emoties bij anderen,
- zijn jonger dan anderen gericht op allerlei vragen, ook levensvragen, (Wat gebeurt er als je dood bent? Waarom maken mensen oorlog?),
- zijn goed in staat/geneigd zichzelf te vermaken en kunnen dat lang volhouden (bij voldoende interesse en motivatie),
- nemen initiatief en geven leiding (al dan niet geaccepteerd door leeftijdsgenoten),
- vooral voor hoogbegaafde leerlingen in de onderbouw van de basisschool geldt, dat zij tekenen op hoger niveau dan leeftijdsgenoten (meer details, eerder perspectief) maar een hekel hebben aan inkleuren,
- vroeg gericht zijn op letters en woorden (vraagt naar letters en leert zichzelf lezen),
- vroeg gericht op cijfers en getallen,
- interesse hebben in onderwerpen die op deze leeftijd niet gebruikelijk zijn.

In te zetten materialen in de groep

Ontwikkelingsgebied	Rekenen	Taal	Wereld Oriëntatie	Overige
Groep 1-2*	Rekentoren WIG (software) Heinenvetters Okidee Teltrein Bouw een berg Mini-loco Pico Picollo	Taaltoren Paletti taal Mini-loco Pico Picollo	Keerom	Uit de techniektoeren: 1.1. muurtje metselen 1.6 bouw je auto 2.2 bouw een tent 2.9 bouw een hijskraan 2.13 stoeltje, tafeltje, bedje
Groep 3				
Groep 4	Rekentijger 4a/b	Taalmeesters		Accadin
Groep 5	Rekentijger 5a/b	Taalmeesters		Accadin
Groep 6	Rekentijger 6a/b	Taalmeesters	Topklassers: Natuurverschijnselen, cultuur, sterrenkunde, Duits	Accadin
Groep 7	Rekentijger 7a/b	Taalmeesters	Topklassers Natuurverschijnselen, cultuur, sterrenkunde, Duits	Accadin Breinkrakers
Groep 8	Rekentijger 8a/b	taalmeesters	Topklassers Natuurverschijnselen, cultuur, sterrenkunde, Duits	Accadin Breinkrakers

***Beschrijvingen van de kleutermaterialen zijn te vinden in de map met de handleidingen van het ontwikkelingsmateriaal.**

In de mappen van de nieuwe thema's van Piramide (Ik, jij, wij, allemaal mensen en Ziek en gezond) staat verdiepingsstof beschreven voor pientere kinderen waarbij verdieping wordt aangeboden van de reguliere groepsactiviteiten

Bijlagen

1. Protocol Pluswerk in de groep
2. Protocol aanmelding Plusklas OBS De Toermalijn en 'leerlijn'.
3. Het in beeld brengen van een hoge begaafdheid/ intelligentie
4. Het in beeld brengen van de ontwikkeling van kleuters
5. Weektaak kleuters
6. Groepssignalering ontwikkelingsvoorsprong in groep 1 -2
7. Groepssignalering ontwikkelingsvoorsprong in groep 3 t/m 8
8. Signaleringslijst hoge begaafdheid/intelligentie
9. Signalering onderpresteerder
10. Vragenlijst leerling
11. Achtergrondinformatie

De Toermalijn

Overrijnseveld 1
3945 GH Cothen
T 0343 43 07 41
Directeur: J. Buschgens

Protocol Pluswerk in de groep

Voor leerlingen die de methode gebonden toetsen (bijna) foutloos maken en op de Cito toetsen drie keer achtereen een I niveau behalen is verrijkingstof **verplicht**. Pluswerk moet worden aangeboden. Het pluswerkmateriaal staat genoteerd in ons beleidsdocument hoogbegaafd. Dit materiaal is op school aanwezig.

Zie ook de lijst *Eigenschappen en kenmerken van (hoog)begaafde leerlingen* (bijlage 9, 2.1.1.)

De dagelijkse lesstof van de jaargroep wordt door de leerkracht kritisch bekeken, en afgestemd op de mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de leerling. Voor de vakken taal, rekenen en spelling wordt de volgende toets afgenomen, waarna uit de resultaten blijkt, op welke onderdelen instructie noodzakelijk gevolgd moet worden en waarbij inoefenen verplicht is. Voor de lesstof die beheerst wordt (voldoende/goed) hoeft de leerling geen instructie te volgen en krijgt het geen oefenmateriaal.

Op de volgende manier gaan we bij de verschillende vakgebieden met de resultaten om:

- Bij rekenen wordt volgende toets afgenomen. Uit de resultaten blijkt dan, welke stof niet genoeg beheerst wordt (matig of onvoldoende). Voor deze onderdelen moet de leerling instructie volgen en oefenen (werkboek, opdrachten-boek), voor de onderdelen die wel worden beheerst is dit niet nodig.
- Bij spelling mee laten doen met instructies en verwerking.
- Bij taal : welke leerstof is noodzakelijk ? Het aantal opdrachten kan worden verminderd, opdrachten kunnen worden ingekort.
- Bij begrijpend lezen kan de volgende toets worden gemaakt om vervolgens instructie en verwerking af te stemmen op wat beheerst wordt en wat nog niet (zie rekenen).
- Zaakvakken : er worden hogere eisen gesteld aan de uitvoer en inhoud van de opdrachten.

Bij het volgen van instructies geldt voor deze leerlingen : korte instructie, begrepen = vast aan het werk.

Op de dag- of weektaak van de leerling wordt het Pluswerk ingevuld. Instructie is nodig! Dat betekent dat de leerkracht van te voren het aanbod bekijkt en controleert, extra instructie inplant, en daarnaast materiaal uitkiest waarvan zeker is dat het door de leerling zelfstandig kan worden gemaakt. In groepjes werken is ook mogelijk ! Variatie in het (extra) werk aanbrengen is belangrijk, dus niet alleen taal of alleen rekenen.

Voor het Pluswerk kan een apart mapje worden aangelegd. Op de weektaak staat : Pluswerk (dagelijks) , in het mapje staat genoteerd welke onderdelen gemaakt moeten worden. Als de leerkracht een overzicht maakt van de verschillende onderdelen van Pluswerk per week, kan dat schema in het volgend schooljaar in die groep opnieuw worden gebruikt.

Als een leerling niet genoeg uitdaging vindt in het Pluswerk, kan deelname aan de Plusklas een optie zijn. Zie protocol aanmelding Plusklas.

Plan Pluswerk

Rekenen :

Er wordt gebruik gemaakt van de methode: De Wereld in Getallen. Bij deze methode behoort het zogenaamde pluswerkboek. In het pluswerkboek staan verrijkingsopgaven voor de kinderen die na het plusniveau in de weektaak nog meer aankunnen. Het pluswerkboek loopt niet vooruit op de lesstof.

De toets van het volgende blok van rekenen (1 vooruit) wordt afgenomen.

Uit de resultaten blijkt dan, welke stof wel of niet (genoeg) beheerst wordt. Per toets vraag wordt een bepaald rekenonderdeel getoetst en beoordeeld.

Bij beoordeling “goed” of “ruim voldoende” wordt het onderdeel beheerst, als het onderdeel wordt beoordeeld met “voldoende” of minder moet de leerling voor deze onderdelen de instructie mee gaan volgen en oefenen (werkboek, opdrachtenboek). Voor de onderdelen die wel worden beheerst is dit niet nodig. Dit is het zogenaamde compacten.

Als niet met de groepsinstructie hoeft mee te doen, maakt hij zijn eigen Pluswerk rekenen. De leerkracht heeft hier van te voren een korte individuele instructie gegeven en controleert en bespreekt na afloop het gemaakte werk. Hier wordt een vaste tijd voor ingepland.

Materialen Pluswerk rekenen (verrijking) :

- De Wereld in Getallen pluswerkschrift
- Rekentijgers

Spelling :

Doet mee met instructies en verwerking van de groep, of extra (moeilijke) kaart laten maken, computer Spellingwerk of ander software.

Taal :

De leerkracht beoordeelt van te voren voor elk lesblok, welke leerstofinstructie voor de leerling noodzakelijk is om te volgen. Het aantal opdrachten kan worden verminderd, opdrachten kunnen worden ingekort.

Begrijpend lezen:

Hierbij kan ook eerst de volgende toets worden gemaakt om vervolgens instructie en verwerking af te stemmen op wat beheerst wordt en wat nog niet (zie rekenen).

Zaakvakken :

Extra opdrachten geven en/of verdieping bij het uitwerken van een opdracht (info zoeken op internet), hogere eisen stellen aan de presentatie van het onderwerp.

Opdrachten vanuit de Plusklas

Met het indelen van extra werk en het compacten van de reguliere lesstof wordt rekening gehouden met het feit dat voldoende tijd moet krijgen om te werken aan de projecten van de Plusklas. Dit gebeurt veelal in de digitale leeromgeving Accadin.

De lessen in de Plusklas bestaan uit 3 gedeeltes:

1. Met de hele klas gaan we een vraagstuk oplossen (meestal een black storie) en bepreken een vraag uit de reeks “openhartig voor kinderen”.
2. Het werken aan een gezamenlijk project.
3. Het werken aan eigen opdrachten door middel van Acadin.

Gezamenlijke projecten

1. Schilderkunst

- a. We hebben het werk van verschillende kunstenaars bekeken en met een kijkwijzer beoordeeld.
- b. In tweetallen of alleen hebben de leerlingen een museum gemaakt met schilderijen uit verschillende tijdperken
- c. De leerlingen hebben een kunstenaar gekozen en in die stijl een kunstwerk gemaakt.

2. Film maken

- a. We hebben een aantal filmpjes bekeken over het maken van een film.
- b. De leerlingen hebben zelf een tekenfilmje gemaakt met het online programma AnimateGo
- c. De leerlingen hebben geoefend in het maken van een storyboard en daarna zelf een storyboard voor hun eigen film gemaakt.

- d. Er zijn opnames gemaakt en de leerlingen hebben de filmpjes gemonteerd en op Youtube gezet.

Protocol Aanmelding Plusklas

De Plusklas komt schooljaar 2013-2014 wekelijks op dinsdagmiddag bijeen en is bedoeld voor leerlingen uit de midden- en bovenbouwgroep.

In de Plusklas wordt gewerkt met verdiepingswerk voor de groepen 5 en 6 (Accadin) en projecten voor de groepen 7 en 8. Overkoepelend doel is het herkennen, bewust worden en ontwikkelen van (cognitieve) talenten van leerlingen. Daarnaast is het leren omgaan met (hoog)begaafdheid en het ontwikkelen van sociale vaardigheden zeer belangrijk. Het leren ordenen van informatie is een doel dat bij alle projecten terug komt. Leerlingen vanaf groep 5 kunnen worden aangemeld.

Welke leerlingen komen in aanmerking voor de Plusklas :

- kinderen waarbij uit een IQ-test blijkt dat ze hoogbegaafd zijn
- kinderen die opvallen in de groep qua werkhouding, werktempo, gedrag en taalgebruik en waarvan de leerkracht vermoedt dat zij hoogbegaafd zijn (begrijpen bijvoorbeeld als enige een woordspeling van de leerkracht)
- kinderen die meerdere keren achtereen een niveau I scoren bij minstens 3 Cito-toetsen van verschillende vakken en de overige cito's niveau III scoren of hoger
- kinderen die niet genoeg uitdaging vinden in het Pluswerk
- kinderen met een hoge mate van zelfstandigheid
- kinderen met een lage motivatie om te werken, waarvan de leerkracht denkt dat zij veel meer kunnen (onderpresteerders)
- vanuit informatie van ouders

Waarom naar de Plusklas ?

- het benutten en/of ontdekken van de eigen talenten en capaciteiten
- de omgang met ontwikkelingsgelijken
- meer mogelijkheden voor andere vormen en niveaus van leren dan in de eigen groep

Stappenplan aanmelding :

Stap 1 : Signalering

De leerling heeft gedurende een ruime periode Pluswerk gemaakt (voor meerdere vakgebieden), maar de leerkracht signaleert dat de leerling niet voldoende heeft aan het aangeboden Pluswerk en eventuele andere extra opdrachten binnen de groep en behoefte heeft aan meer uitdaging. De leerkracht vult de **signaleringslijst Plusklas** in. Ook eventuele andere, aanvullende relevante informatie of kenmerken worden genoteerd.

De leerkracht bespreekt deze gegevens met de IB.

Stap 2 : Doorgeven aan of bespreking met Plusklasleerkracht

Als uit het gesprek tussen leerkracht en IB direct duidelijk is dat de leerling in de Plusklas kan starten, geeft de IB de gegevens door aan de Plusklasleerkracht. Als er twijfel is over aanmelding en plaatsing, bespreekt de IB de leerling in het zorgteam en met de plusklasleerkracht (welke uitdaging kun je in de groep niet bieden/ past de leerling in de Plusklasgroep. Hierbij wordt rekening gehouden met de groepssamenstelling en -dynamiek. De IB neemt contact op met de leerkracht of aanmelding door kan gaan .

NB. Stap 1 en 2 zijn INTERN, de leerkracht heeft m.b.t. het extra werk in de groep al overleg met de ouders en de leerling gehad. Bij stap 3 zijn de ouders en de leerling erbij betrokken (Extern)

Stap 3 : Aanmelding

De leerkracht neemt opnieuw contact op met de ouders en geeft aan dat school aanmelding bij de Plusklas adviseert. De ouders geven toestemming voor plaatsing in de Plusklas. De Plusklasleerkracht heeft vooraf een gesprek met ouders en leerling over de Plusklas en krijgt van te voren van de leerkracht aanvullende informatie over de leerling en zijn/haar specifieke aandachtspunten.

Stap 4 : Naar de Plusklas ; voortgang en evaluatie

Het contact met de ouders gaat via de groepsleerkracht. De Plusklasleerkracht maakt een overzicht van de vorderingen van de leerling (mbt de projecten van de leerlingen uit groep 7 en 8, de vorderingen van Accadin worden door de groepsleerkracht bijgehouden) en informeert de groepsleerkracht en IB. Het is de bedoeling dat de groepsleerkracht andersom ook relevante informatie doorgeeft. Aan het begin van het schooljaar geeft de leerkracht tijdens de informatieavond voor aller ouders uit zijn/haar groep informatie over verdiepingsopdrachten en extra werk buiten de groep (plusklas)

Mocht het zo zijn, dat de leerling niet functioneert in de Plusklas, dan neemt de Plusklasleerkracht altijd eerst contact op met de IB, voordat leerkracht en ouders worden ingeschakeld.

Bij het werken aan een opdracht of een project moet de mogelijkheid bestaan om verder te werken in de eigen groep, dit gebeurt m.b.v. Accadin (digitale leeromgeving)

N.B. : Het handelen in de groep (zie protocol Pluswerk in de groep) blijft belangrijk ; de groepsleerkracht blijft verantwoordelijk voor het afstemmen van het onderwijs op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Signaleringslijst Plusklas

OBS De Toermalijn

Naam kind :

Leerkracht(en) :

Groep :

Datum van invullen :

	nooit	soms	vaak	(bijna) altijd
Is snel van begrip				
Is in staat om grote denk- en leerstappen te maken				
Heeft een goed geheugen				
Heeft een brede algemene interesse				
Is een scherpe waarnemer				
Kan verworven kennis goed toepassen				
Is sterk in het oplossen van problemen				
Heeft een groot analytisch vermogen				
Is een doorvrager				
Drukt zich mondeling beter uit dan leeftijdgenoten				
Beschikt over een creatief denkvermogen				
Wekt de indruk geestelijk vroegrijp te zijn				
Houdt van uitdagingen				
Toont een groot doorzettingsvermogen				
Is perfectionistisch ingesteld				
Valt op door een origineel gevoel voor humor				
Wil graag zelf de dingen bepalen				
Kan nadenken over de eigen rol bij dingen die gebeuren				
Zoekt vooral contact met oudere kinderen				
Is geneigd om dingen steeds ter discussie te stellen				
Kan sterk opgaan in een onderwerp dat hem/haar aanspreekt				
Komt met ongebruikelijke oplossingen en uitspraken				
Scoort hoge cijfers op methodetoetsen				
Scoort A-niveau bij Cito-toetsen				
Heeft te weinig uitdaging in Pluswerk				

Aandachtspunten voor onderpresteerders (aankruisen wat van toepassing is) :

Presteert op school redelijk tot slecht (soms alleen onder het eigen niveau)	
Heeft huiswerk niet af of slecht gemaakt	
Is vaak ontevreden over de eigen prestatie	
Heeft een hekel aan automatiseren	
Vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken	
Heeft minderwaardigheidsgevoelens, kan wantrouwend of onverschillig zijn	
Doet niet graag mee aan groepsactiviteiten, heeft het gevoel dat niemand hem/haar mag	
Is minder populair bij leeftijdsgenootjes. Zoekt vrienden onder gelijkgestemden	
Doelen worden door het kind te hoog gekozen zodat falen hieraan geweten kan worden	
Is snel afgeleid en impulsief	
Staat afwijzend en onverschillig tegenover school	
Wil niet geholpen worden, wil zelfstandig zijn	
Neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen daden of wijt mislukkingen aan anderen	
Verzet zich tegen autoriteit	

Aanvullende informatie van leerkracht :

Bijlage 1: Het in beeld brengen van een hoge begaafdheid/ intelligentie groep 3 t/m 8

Het verkennend gesprek

Dit is een eerste indicatie, geen vaststelling.

Naam leerling:

Geboortedatum:

Invuldatum:

Aanwezig bij gesprek:

1. Leeraspecten

- Heeft een grote (algemene) interesse
- Is snel van begrip
- Heeft een grote fantasie, creativiteit, verbeelding, is inventief
- Heeft een ongewoon grote woordenschat
- Heeft grote parate kennis
- Is geestelijk vroeg rijp
- Heeft een scherp opmerkingsvermogen
- Heeft een hoog leertempo
- Heeft een goed geheugen

2. Zelfbeeldaspecten

- Uit zich goed
- Heeft zelfvertrouwen
- Heeft positief beeld van eigen mogelijkheden

3. Omgangaspecten

- Is opgenomen in de groep
- Kan samenwerken
- Komt op voor zichzelf

4. Werkhoudingsaspecten

- Is betrokken
- Is taakgericht
- Is een doorzetter

Conclusie naar aanleiding van dit verkennend gesprek

Inschatting van een hoge begaafdheid

ja/nee

Verder onderzoek gewenst

ja/nee

Opmerkingen:

Bijlage 2: Het in beeld brengen van de ontwikkeling van kleuters

Het verkennend gesprek

Dit is een eerste indicatie, geen vaststelling .

Naam leerling:

Geboortedatum:

Invuldatum:

Aanwezig bij gesprek:

1. Is er bij u kind sprake van een

☐ normale ontwikkeling	ja/ nee*
☐ vertraagde ontwikkeling	ja/ nee*
☐ versnelde ontwikkeling	ja/ nee*

2. Waaruit blijkt de versnelde ontwikkeling volgens u?

- leren praten
- woordenschat
- omgaan met letters en lezen
- omgaan met hoeveelheden en getallen
- geheugen
- rollen, kruipen, lopen, fietsen, klimmen
- spelen/ omgaan met andere kinderen
- omgaan met speelgoed
- knutselen, tekenen, schilderen
- puzzelen
-

3. Is uw kind naar de peuterspeelzaal/ kinderdagverblijf geweest?

- hoe is dat verlopen?

Conclusie naar aanleiding van dit verkennend gesprek

Inschatting van een versnelde ontwikkeling ja/nee*

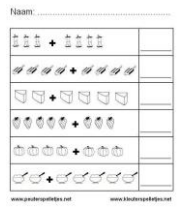

Ontwikkelingsvoorsprong op bepaald gebied ja/nee*

Oudergesprek gewenst ja/nee*

Opmerkingen:

*doorhalen wat niet van toepassing is

Bijlage 5: Weektaak kleuters

						
Maandag						
Dinsdag						
Woensdag						
Donderdag						
Vrijdag						

Bijlage 6: Signaleringslijst hoge begaafdheid/intelligentie

Naam leerling:.....
Geboortedatum:.....
Groep:.....
....
Naam leerkracht:.....
Datum signalering:

In welke mate zijn de onderstaande stellingen op het kind van toepassing? 1 = in mindere mate; 5 = in hoge mate.	1	2	3	4	5
Is snel van begrip					
Heeft een hoog leertempo					
Heeft een goed geheugen					
Heeft een brede algemene interesse en kennis					
Heeft een groot probleemoplossend vermogen					
Kan verworven kennis goed toepassen					
Heeft groot analytisch vermogen					
Is een 'doorvrager'					
Is taalvaardig met adequaat woordgebruik					
Beschikt over creatief denkvermogen					
Is geestelijk vroegrijp					
Houdt van uitdagingen					
Heeft een groot doorzettingsvermogen					
Is perfectionistisch ingesteld					
Is een intuïtieve denker					
Wenst in hoge mate autonoom te functioneren					
Beschikt over het vermogen tot reflectie					
Is sociaal competent passend bij cognitief hoge niveau					
Is een scherpe waarnemer					
Is sterk betrokken op bepaalde terreinen					
Vindt het prettig om thematisch te werken					

Aanwezige gegevens uit het leerlingvolgsysteem;

Informatie van de ouders;

Algemene indruk van de leerkracht;

Conclusie en eventuele vervolgstappen;

Bijlage 6: Signalering onderpresteerder

Naam leerling:.....
Geboortedatum:.....
Groep:.....
....
Naam leerkracht:.....
Datum signalering:

In welke mate zijn de onderstaande stellingen op het kind van toepassing? 1 = in mindere mate; 5 = in hoge mate.	1	2	3	4	5
Begrijpt en onthoudt moeilijke informatie wanneer hij wel geïnteresseerd is					
Leest veel en/of verzamelt in vrije tijd op andere manieren veel informatie					
Presteert significant beter op mondelinge dan op schriftelijke toetsen					
Kent veel feiten, heeft brede algemene ontwikkeling					
Komt goed uit de verf bij individueel onderwijs op maat					
Is levendig en heeft een creatieve verbeelding					
Ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten					
Heeft een brede belangstelling en vindt het leuk dingen te onderzoeken					
Is gevoelig					
Presteert op school redelijk tot slecht					
Heeft zijn huiswerk niet af of niet gemaakt					
Is vaak ontevreden over de eigen prestaties					
Heeft een hekel aan automatiseren					
Vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst te mislukken					
Heeft minderwaardigheidsgevoelens en kan wantrouwend of onverschillig zijn					
Doet niet graag mee aan groepsactiviteiten en heeft het gevoel dat niemand hem mag					
Is minder populair bij leeftijdgenoten, zoekt vriendjes onder gelijkgestemden					
Stelt zijn doelen opzettelijk te hoog of te laag					
Is snel afgeleid en impulsief					
Wil niet geholpen worden					
Voelt zich hulpeloos en neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen daden					
Verzet zich tegen autoriteit					

Aanwezige gegevens uit het leerlingvolgsysteem;

Informatie van de ouders;

Algemene indruk van de leerkracht;

Conclusie en eventuele vervolgstappen;

Bijlage 7: Vragenlijst leerling

Naam:.....

Groep:.....

Datum:.....

1. Ik ga meestal met plezier naar school

- a. ja
- b. nee

Schrijf hieronder waarom je graag/niet graag/of soms niet graag naar school gaat.

.....
.....
.....

2. Ik vind dat ik op school veel leer.

- a. ja
- b. nee

3. Ik vind dat ik goed mijn best doe.

- a. ja
- b. soms
- c. nee

4. Ik kan goed zelfstandig werken.

- a. ja
- b. soms
- c. nee

5. Ik kan het werk maken zonder de uitleg van de meester of juf.

- a. ja
- b. soms
- c. nee

6. Ik denk dat ik een van de beste leerlingen van de groep ben.

- a. ja
- b. nee

7. Ik ben vaak eerder klaar met mijn werk

- a. ja
- b. nee

8. Opletten op school

- a. heb ik geen moeite mee
- b. heb ik soms moeite mee
- c. heb ik veel moeite mee

9. Hard werken op school

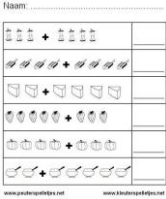

- a. doe ik graag
- b. vind ik niet leuk

10. Ik heb in mijn groep:

- a. veel vriend(inn)en
- b. weinig vriend(inn)en
- c. geen vriend(inn)en

11. Met mijn juf/meester kan ik:

- a. goed opschieten
- b. niet zo goed opschieten

						
dag						
g						
dag						
dag						

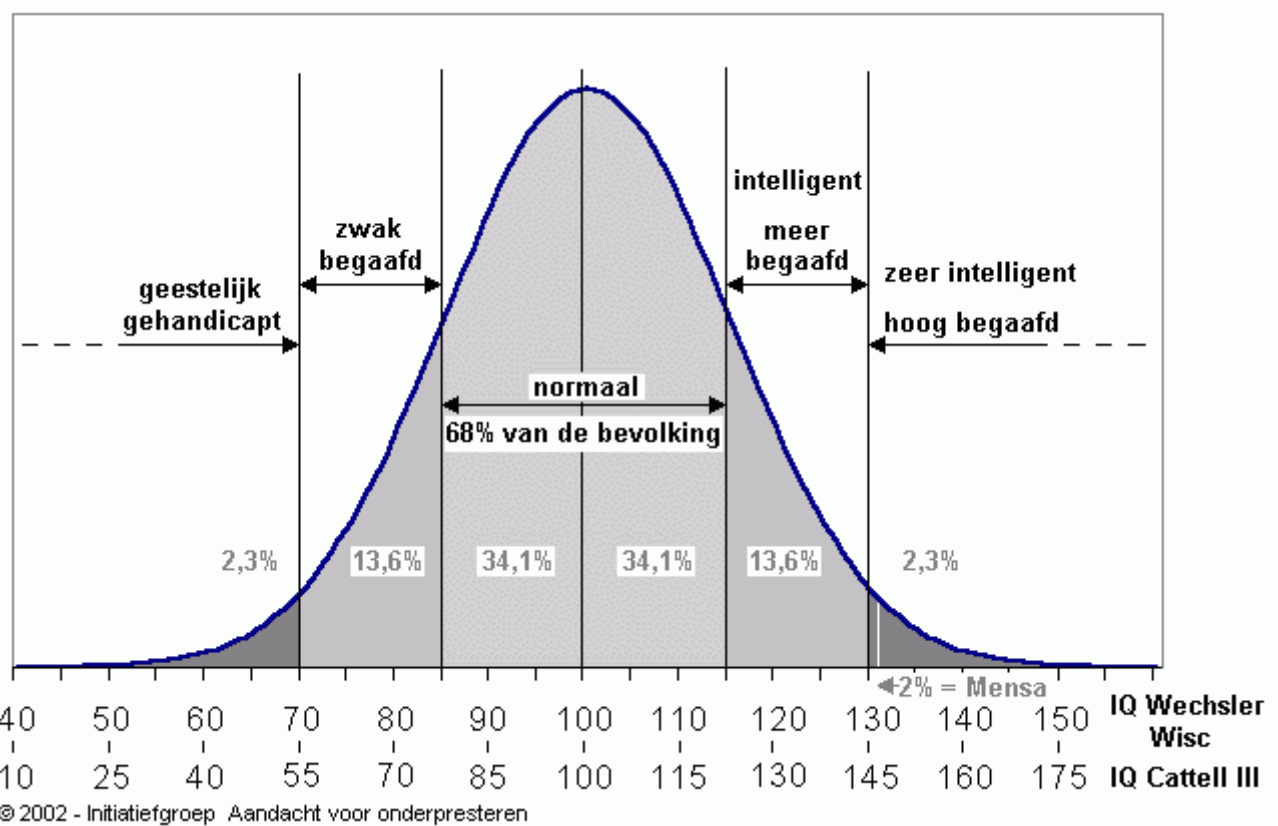
Bijlage 8: Achtergrondinformatie

1. Wat is hoogbegaafdheid?

In de literatuur zijn verschillende definities terug te vinden over hoogbegaafdheid. Het woordenboek "De Dikke Van Dale" definieert hoogbegaafdheid als volgt;

hoog-be-gaafd *bn* uitzonderlijk intelligent

Kinderen die hoogbegaafd zijn ontwikkelen zich in cognitief opzicht veel sneller dan een gemiddeld kind van dezelfde leeftijd. In de praktijk betekent dit, dat een kind eerder bepaalde dingen doet of kan dan men op grond van zijn leeftijd zou verwachten. Er is een verschil tussen (hoog)begaafd en (hoog)intelligent. Kort gezegd gaat het erom dat intelligente kinderen over een hoge intelligentie beschikken. (Hoog)begaafde kinderen hebben naast een hoge intelligentie het vermogen op creatieve wijze met vragen en antwoorden om te gaan, hun denkstrategie is dan ook echt 'anders' en er moet om van een hoge begaafdheid te kunnen spreken, sprake zijn van een innerlijke sterke taakgerichtheid cq. doorzettingsvermogen. Bij jonge kinderen wordt niet gesproken over (hoog)begaafde kleuters, maar over kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

1.1 Het drie-componentenmodel van Renzulli en Mönks

Op basis van empirisch onderzoek naar hoogbegaafdheid kwam Renzulli (1978, 1981) tot zijn 'drie-componentenmodel'. Hierin kwam hij tot de conclusie dat de basis voor hoogbegaafdheid bleek te liggen in een samenspel van drie componenten:

- hoge intellectuele capaciteiten
- volharding/taakgerichtheid
- creativiteit

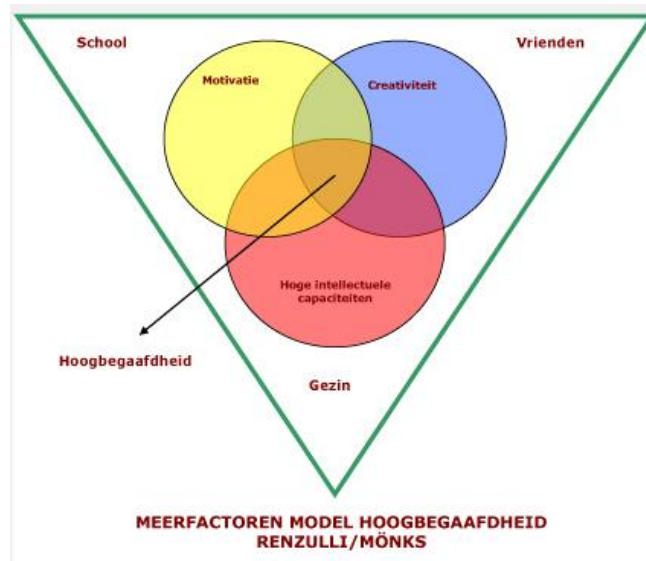
Dit model is later door Mönks verder uitgebreid door toevoeging van omgevingsfactoren (Mönks 1985, Mönks & Ypenburg, 1995). Mönks gaat ervan uit dat de persoonlijke factoren

slechts tot ontwikkeling komen in interactie met de omgeving: school, gezin en peers. Peers zijn ontwikkelingsgelijken (bij hoogbegaafden staat dat heel vaak niet gelijk aan leeftijdsgenoten).

Om tot hoogbegaafde prestaties te komen, moeten in de persoon van het kind niet alleen buitengewone capaciteiten (intelligentie die boven het gemiddelde ligt), maar ook motivatie en creativiteit zitten. (Onder motivatie verstaan we: doorzettingsvermogen om een bepaalde taak tot een goed einde te brengen, zich aangetrokken voelen tot een taak = gevoelscomponent, doelstellingen en plannen kunnen maken = cognitieve component, en risico's en onzekerheden kunnen mee laten tellen = toekomstperspectief. Creativiteit kunnen we zien als het tegenovergestelde van reproductief denken: een hoge mate van zelfstandig, productief denken, originele oplossingen vinden/bedenken en ook problemen bedenken.)

Toch zal niet ieder kind dat deze kenmerken bezit hoogbegaafde prestaties laten zien. De persoonlijkheidskenmerken en de sociale omgeving hangen samen en beïnvloeden elkaar. Belemmerende factoren in een of meer gebieden kunnen ertoe leiden dat een hoogintelligent kind niet tot hoogbegaafde prestaties komt. Indien in het gezin, op school of in de vriendenkring geen gelegenheid bestaat om de aanwezige capaciteiten te ontwikkelen, dan zal dit onmiddellijk invloed hebben op het functioneren van het kind.

1.2 Het

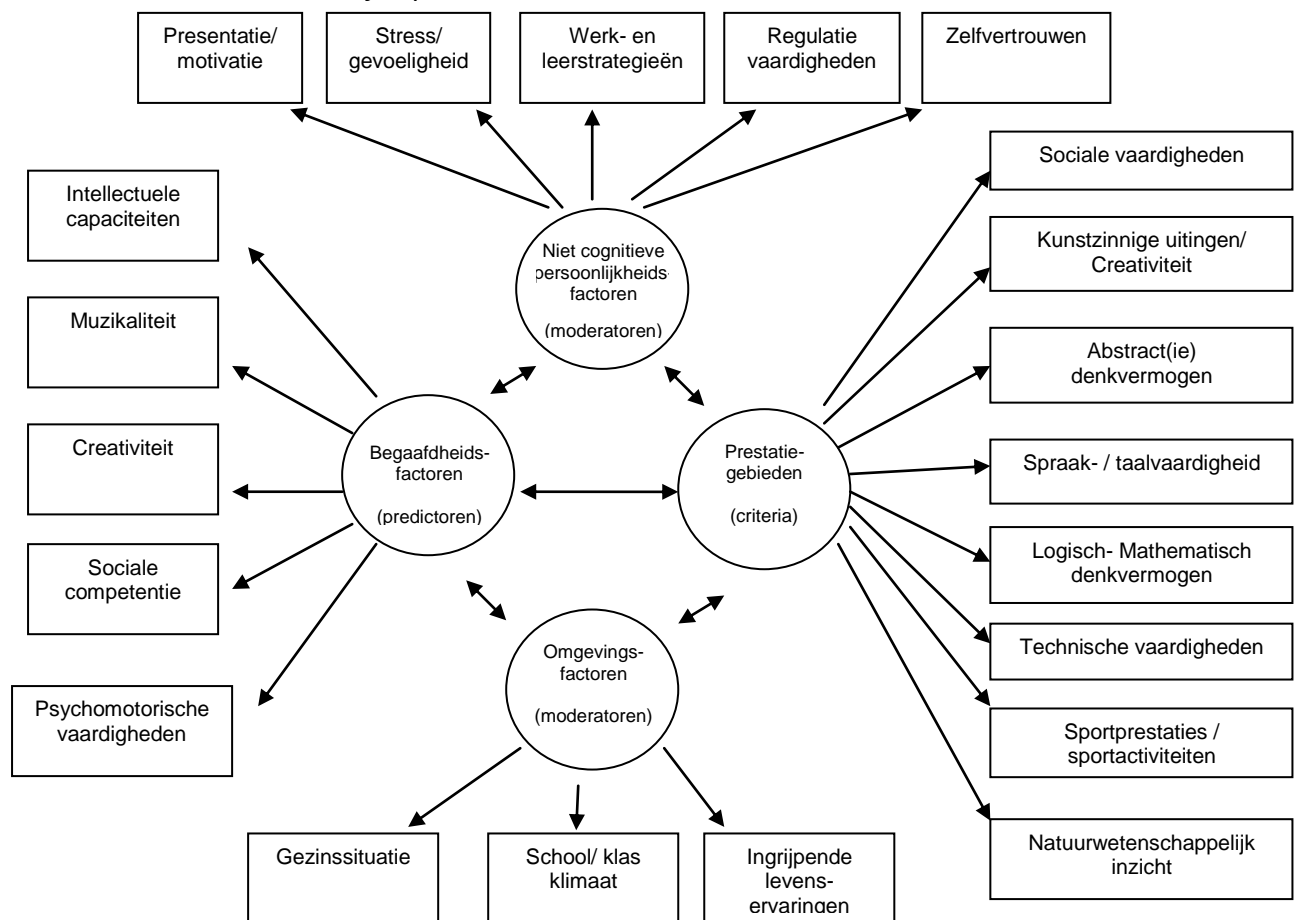
multifactorenmodel van Heller

Dit model van Heller is het recentste model wat betreft hoogbegaafdheid. Heller heeft gebruik gemaakt van het Triadisch model van Renzull en Mönks. Dit model heeft hij aangevuld met de opvattingen over meervoudige intelligentie van Gardner. Gardner deed in 1983 onderzoek naar de cognitieve ontwikkeling van de mens. Hij kwam hierbij tot de conclusie dat intelligentie niet uit één algemene factor bestaat, wat in de wetenschap vaak de heersende opvatting is, maar dat er sprake is van meerdere soorten intelligenties. Gardner sprak over acht intelligenties, te weten taalkundig, logisch mathematische, ruimtelijke, muzikale, lichamelijke, inter- en intrapersonlijke en naturalistische intelligentie.

Gardner is ervan overtuigd dat ieder mens, alle intelligenties tot zijn beschikking heeft, maar dat bepaalde intelligenties sterker ontwikkeld zijn.

De definitie die Heller over hoogbegaafdheid hanteert: Hoogbegaafden uiten hun talent niet noodzakelijkerwijs in de vorm van uitzonderlijke prestaties, maar op grond van hun aanleg en een stimulerende omgeving kunnen zij makkelijker dan gemiddeld begaafde mensen tot die uitzonderlijke prestaties komen ¹. Dit houdt dus in dat hoogbegaafde leerlingen met behulp van de omgevingsfactoren en door een juiste stimulans, sneller hoge prestaties zullen behalen dan andere mensen. Heller spreekt binnen dit model voor het eerst over onderpresteerders. Hij beschrijft deze leerlingen als hoogbegaafden die niet de uitzonderlijke prestaties leveren die we op grond van hun capaciteiten mogen verwachten. ²

In het multifactorenmodel dat Heller ontwikkelde wordt zichtbaar, waarom sommige mensen wel tot uitzonderlijke prestatie komen en andere niet.

Figuur 1.2 Het multifactorenmodel van Heller

Heller onderscheidt oorspronkelijk zeven begaafdheidsfactoren. In Nederland zijn dit er vijf, te weten:

¹ Drent, Sylvia, Eleonoor van Gerven, *professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*, Uitgeverij Lemma, Utrecht 2002, 17.

² Drent, Sylvia, Eleonoor van Gerven, *professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*, Uitgeverij Lemma, Utrecht 2002, 17.

- 1) Intellectuele capaciteiten
- 2) Muzikaliteit
- 3) Creativiteit
- 4) Sociale competentie
- 5) Psychomotorische vaardigheden

Deze begaafdheidsfactoren zijn volgens Heller relatief onafhankelijk van elkaar.

1.3 Meervoudige intelligentie van Gardner

De begaafdheidsfactoren komen tot uiting in de verschillende prestatiegebieden. Deze gebieden komen overeen met de gebieden die Gardner beschrijft als meervoudige intelligentie.

- 1) Sociale vaardigheden
- 2) Kunstzinnige uitingen /creativiteit
- 3) Abstract(ie)/denkvermogen
- 4) Spraak-/taalvaardigheid
- 5) Logische- Mathematisch denkvermogen
- 6) Technische vaardigheden
- 7) Sportprestaties/Sportactiviteiten
- 8) Natuurwetenschappelijk inzicht

Deze intelligenties worden nooit op één gebied, maar op alle gebieden beheerst.

De omgevingsfactoren, zoals beschreven in het model van Heller, komen ten grondslag uit het Triadisch model van Renzull en Mönks. Heller voegt daar zelf nog een factor aan toe: de ingrijpende levenservaringen. Dit maakt het kind tot wat hij/zij is of wordt.

Tenslotte beschrijft Heller de niet- cognitieve persoonlijkheidsfactoren.

- 1) Presentatie/motivatie
- 2) Stress/ gevoeligheid
- 3) Werk- en leerstrategieën
- 4) Regulatie vaardigheden
- 5) Zelfvertrouwen

Deze factoren zijn belangrijk voor het vermogen om prestaties en vaardigheden eigen te maken.

Dit model geeft een duidelijk beeld, waarom hoogbegaafden wel dan niet tot die, zoals hiervoor beschreven, uitzonderlijke prestaties komen.

2. Signalering

Aandacht voor (hoog)begaafdheid begint met een goede wijze van signalering. Begaafde kinderen worden nog lang niet altijd herkend. Bij een oppervlakkige beoordeling wordt bijna de helft van de (hoog)begaafde kinderen onderschat. Daarbij is het van belang dat de

(hoog)begaafde leerlingen in onze school niet bij toeval worden ontdekt, of in geval er zich problemen voordoen, maar dat de (potentiële) (hoog)begaafde kinderen in een signaleringsstructuur automatisch in beeld komen.

Kinderen die niet vroegtijdig worden gesignaleerd, lopen kans gedemotiveerd te raken, krijgen wellicht problemen met leerstrategieën, of lopen risico's in de vorm van onderpresteren.

Uit de literatuur blijkt dat een intelligentiemeting pas een voorspellende waarde heeft vanaf het achtste of negende jaar. Voor die leeftijd kan men wel een intelligentiebepaling doen, maar neemt de voorspellende waarde af naarmate het kind jonger is. Een intelligentiemeting is voor ons als school ook vaak niet heel interessant, wij moeten ons onderwijs passend maken voor het kind.

Bij oudere kinderen wordt het verschil tussen intelligent en begaafd duidelijker. In een open schoolklimaat zoals bij ons op de Toermalijn, waarin aandacht is voor veiligheid en uitdaging zullen (hoog)begaafde kinderen steeds meer hun mogelijkheden in creatief en oorspronkelijk denken tonen en zullen ze bij de juiste opdrachten er helemaal 'voor willen gaan'.

2.1 De ontwikkeling van hoogintelligente/begaafde kinderen.

Het herkennen van begaafde kinderen is zowel voor de ouders als de leerkrachten niet eenvoudig. Toch komen bij deze leerlingen steeds duidelijker kenmerken van begaafdheid naar voren. Het herkennen van deze kenmerken bij een leerling is van groot belang. Door het tijdig herkennen en erkennen, kan er naar de juiste begeleiding gezocht worden, zodat het kind zich optimaal kan ontwikkelen.

In de vroegtijdige ontwikkeling van een kind zouden al kenmerken te onderscheiden zijn die kunnen wijzen op begaafdheid. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een hoger geboortegewicht;
- Laat zich vaak horen, zoals;
 - 1) Grote beweeglijkheid;
 - 2) Vroeg oogcontact;
 - 3) Vroeg glimlachen;
 - 4) Toont veel aandacht, wil graag alles zien;
 - 5) Wil en kan zeer vroeg het hoofdje optillen.

Deze kenmerken zijn veel te algemeen om later aangeduid te kunnen worden als (hoog)begaafd. Wat overigens een bijzonder kenmerk is van een begaafd kind: het gaat later praten. Hier is jarenlang onderzoek naar gedaan. Deze kinderen blijven vaak langere tijd observeren, voordat ze tot praten komen. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn, dat deze kinderen zo perfectionistisch zijn, dat ze pas gaan praten, wanneer ze zich goed verstaanbaar kunnen maken en kunnen spreken in directe volzinnen.

Hieronder worden een aantal kenmerken genoemd, die doorgaans bij begaafde kinderen voor kunnen komen.

2.1.1 Algemene kenmerken van begaafde leerlingen zijn , dat ze:³

³ Laan, van der Esther, *Bolleboos wil ook rekenen*, Den Haag 1997, 16.

- nieuwsgierig zijn naar nieuwe kennis en leergierig;

Begaafde kinderen zijn gemotiveerd om kennis te verwerven en willen bepaalde bezigheden verrichten. Die motivatie komt voort uit een innerlijke behoefte, niet ter vervanging van externe waardering of beloning.

Begaafde kinderen zijn nieuwsgierig. De 'waarom-periode' die bij kinderen meestal rond het derde jaar plaatsvindt, begint bij begaafde kinderen eerder en gaat onafgebroken door. Daarbij nemen zij alleen maar een genoegen met precieze antwoorden, anders blijven ze doorvragen tot deze behoefte bevredigd is.

- veel energie hebben;

Begaafde kinderen hebben meer energie, waardoor ze soms onvermoeibaar lijken. Deze energieke kinderen kunnen zeer vermoeiend zijn voor zowel ouders als leerkrachten. Zelfs 's avonds bij het naar bed gaan, lijken deze kinderen geen slaapbehoefte te hebben. Dit kenmerk is overigens nooit door wetenschappers vastgesteld.

- taakgericht zijn;

Begaafde kinderen kunnen zeer taakgericht en geconcentreerd zijn. Tevens hebben zij het vermogen om met meerdere taken tegelijk bezig te kunnen zijn. Hieruit blijkt dat hun opname- en de verwerkingscapaciteit van informatie zeer efficiënt werken.

- een uitstekend geheugen hebben;

Begaafde kinderen zijn in staat nieuwe informatie snel te verwerken in al bestaande informatie en kunnen informatie snel en flexibel oproepen uit hun lange termijn geheugen.

- gevoel voor humor hebben;

Begaafde kinderen beschikken vaak over een, voor anderen, vreemde humor. Zo maken kinderen van 2 à 3 jaar grapjes met allerlei woord- en klankcombinaties.

- perfectionistisch zijn;

Begaafde kinderen hebben de neiging om alles goed te willen doen. Daarbij willen ze de dingen op hun eigen manier en vooral zelf doen. Tot op de bodem iets uitzoeken lijkt voor hun normaal te zijn. Hierboven staat al beschreven, dat deze perfectionistische drang ook al op vroege leeftijd naar voren kan komen bij de spraakontwikkeling.

- nadenken over de zin van het leven/ filosofisch ingesteld zijn;

Doordat begaafde kinderen dingen en gebeurtenissen grondig uit willen zoeken, komen zij vaker op jonge leeftijd al tot de vraag; waar de mensen vandaan komen en waar ze naar toe gaan. Daaruit voort komt hun interesse naar de astronomie en het bestaan van dinosaurussen.

- vasthoudendheid vertonen.

Begaafde kinderen hebben, zoals hierboven al beschreven staat, de neiging oplossingsgericht te denken. Daarbij zijn zij erg vasthoudend en willen iets oplossen volgens hun eigen manier. Dit kenmerk heeft nauwe banden met het perfectionisme.

Deze algemene kenmerken kunnen voorkomen bij begaafde kinderen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat een begaafd kind aan al deze kenmerken voldoet. Deze kenmerken zijn bedoeld als richtlijn, zodat ze de leerkracht en de ouders helpen bij een vroegtijdige herkenning en erkenning van begaafde leerlingen. Vroegtijdige herkenning zorgt ervoor, dat de school en de ouders de mogelijkheid hebben, om het onderwijs vroegtijdig af te stemmen op de mogelijkheden van het kind. Hierdoor zal het kind zich uitgedaagd voelen om zich te ontwikkelen.

2.2 Kenmerken van een ontwikkelingsvoorsprong bij kinderen van 4 tot 6 jaar.

Bij kinderen in de leeftijdsfase van 4 tot 6 jaar spreken we over een ontwikkelingsvoorsprong in plaats van over hoogbegaafd. Bij deze leerlingen verloopt de ontwikkeling niet lineair, maar in sprongen. Zo kan het zijn dat een kleuter voor de vakantie nog heel 'jong' in zijn gedrag is en na de zomervakantie als een echt 'oudste' kleuter binnen komt wandelen. Het kan ook andersom gaan, dat een kleuter eerst een voorsprong had op zijn leeftijdsgenootjes, maar zich een periode minder ontwikkeld, waardoor het niveau weer gelijk loopt aan zijn klasgenoten.

De ontwikkeling van een kleuter is bovendien nog erg omgevingsgebonden. Het gezin waaruit het kind komt, kan sterk bepalend zijn voor de manier waarop het kind zich ontwikkelt en ook een eventuele tijdelijke ontwikkelingsvoorsprong kan bewerkstelligen. Bij enkele kleuters blijft een voorsprong bestaan en dat is dan het kind dat, mits het zich ook steeds verder blijft ontwikkelen, op latere leeftijd, mogelijk hoogbegaafd genoemd zou kunnen worden.

Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong kunnen al duidelijke signalen geven m.b.t. begaafdheid. Deze signalen worden zichtbaar op 4 ontwikkelingsgebieden

2.2.1 Cognitieve ontwikkeling

De kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong lopen meestal voor bij taal- en rekenvaardigheden. Ten aanzien van de taalvaardigheden, gebruiken deze kinderen al complexe woorden in vergelijking met hun leeftijdsgenootjes. Ook spreken zij in langere complexe zinnen, waarbij er al een samenhangend verhaal ontstaat. In dit verhaal is vaak een begin, eind en slot te onderscheiden. Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong hebben vaak meer interesse voor de geschreven taal dan leeftijdsgenoten. Zo zullen zij al eerder een (eenvoudig)boekje pakken en hier al woorden uit voor lezen.

Wat betreft de rekenvaardigheden hebben kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong meer besef over de inhoud van getallen. Zij beheersen de begrippen als meer, minder en evenveel eerder dan leeftijdsgenoten. Ook begrippen die te maken hebben met het ruimtelijk inzicht worden, zowel actief als passief, eerder gebruikt. Bijvoorbeeld begrippen als naast,voor, achter, onder, etc. Bij de bouwhoek, bij het werken met constructiematerialen en bij het maken van puzzels komen deze kenmerken duidelijk naar voren, maar ook in de wisselende hoeken, zoals de huishoek, timmerhoek etc. kun je signalen van een ontwikkelingsvoorsprong herkennen. Zo kan het kind bijvoorbeeld al bezig zijn, met het meten van een stokje of weet het dat het geld terug moet geven uit de kassa. Al deze voorbeelden kunnen signalen zijn.

2.2.2 Motorische ontwikkeling

Vaak kunnen ouders veel duidelijkheid geven over de motorische ontwikkeling van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong. Het kan zijn dat een kind bepaalde fasen heeft overgeslagen of al vroeg fijn motorische vaardigheden beheerste. Je kunt hier denken aan een kind dat bijvoorbeeld een korte periode heeft gekropen voordat het ging lopen of aan een kind dat al vroeg kralen kon rijgen.

In de kleutergroep kan je signalen van een motorische voorsprong ook herkennen, bijvoorbeeld als een jonge kleuter al vroeg met de kleine Lego blokjes gaat spelen of als een kind in groep 1 al een juiste pengreep heeft kan hij/zij verder zijn in de ontwikkeling. De grove ontwikkeling is goed te observeren tijdens gerichte buitenspelactiviteiten en activiteiten in de speelzaal. Officieel is er nog geen verband tussen de motorische ontwikkeling en een ontwikkelingsvoorsprong, maar gezien de versnelde ontwikkeling op de andere gebieden, wordt aangenomen dat de motorische ontwikkeling ook vlotter verloopt.

2.2.3 Sociaal- en emotionele ontwikkeling

De sociaal en emotionele ontwikkeling is voor de leerkrachten een belangrijk aspect om in de gaten te houden. Een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong kan al verder zijn in bijvoorbeeld het oplossen van problemen, maar ook de verwachtingen die hij/zij heeft met betrekking tot vriendschapsrelaties kan al verder zijn.

Wat gevaarlijk is, is dat een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong heel goed in staat is zich aan te passen aan de groep. Dit kan tot gevolg hebben dat hij zich niet meer verder gaat ontwikkelen en dat heeft een negatief effect op zijn persoonlijkheidsontwikkeling, zoals beschreven in het multifactorenmodel van Heller.

2.2.4 Niet cognitieve schoolse vaardigheden

Met niet schoolse vaardigheden kan bedoeld worden de taakgerichtheid van een leerling en de zelfstandigheid. Meestal kunnen kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong zich goed op een taak richten. Alleen wanneer een taak beneden hun niveau is, zal het kind in plaats van werken gaan spelen en raakt dan afgeleid. In sommige gevallen wordt een kind dan overbeweeglijk.

2.3 Kenmerken begaafdheid bij kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar.

Een begaafd kind ontwikkelt zich net als andere kinderen steeds verder. Alleen vallen begaafde kinderen op vanwege hun prestatiedrang. Wanneer alle factoren, zoals beschreven in het multifactorenmodel van Heller, aanwezig zijn kan een begaafd kind zich harmonisch ontwikkelen. De volgende signalen zijn kenmerkend voor begaafde kinderen.

- Snel, logisch en theoretisch denken;

Deze eigenschap is al beschreven bij de algemene kenmerken, maar zal zich gedurende deze jaren steeds sneller ontwikkelen. Begaafde kinderen hoeven dingen maar één keer te horen en kunnen het dan al reproduceren en toepassen

- Kennis snel en flexibel toepassen;

Zoals hierboven beschreven kunnen zij opgedane kennis snel toepassen. Ook wanneer ze de kennis voor andere doeleinden moeten gebruiken kunnen ze deze relatie snel leggen en oproepen.

- Weetgierig, gemotiveerd;

Een begaafde leerling is erg nieuwsgierig. Zoals eerder beschreven wil hij problemen tot op de bodem uitzoeken. Op alle vragen wil hij een antwoord krijgen of zelf opzoeken.

- Taakgericht;

Begaafde kinderen kunnen langdurig en intensief met een taak bezig zijn. Dit wordt veroorzaakt door hun perfectionisme. Begaafde kinderen hebben sterk de drang om zelf

achter de antwoorden van vraagstukken te komen. Ze willen het op hun manier uitzoeken. Ook hier geldt net als bij de kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong, dat de kinderen die een taak beneden hun niveau moeten uitvoeren, snel afgeleid zijn en vaak erg beweeglijk worden.

- Behoeftte aan uitdaging;

Zoals hierboven al vermeld staat, vinden begaafde kinderen het vervelend om iets wat ze al geleerd hebben opnieuw te moeten uitzoeken. Ze hebben telkens behoefte aan een nieuwe uitdaging, zodat ze zelf regels ontdekken en nieuwe vaardigheden en kennis vergaren

- Creatief.

Begaafde kinderen zijn creatief in hun denken. Ze denken veelal in oplossingen. Ook kunnen ze op een creatieve manier met mensen omgaan. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door hun goede zintuiglijke waarneming.

Ook hier geldt weer dat niet al deze kenmerken waargenomen hoeven te worden om een vermoeden van begaafdheid uit te spreken. Sommige kenmerken zullen sterker naar voren komen dan anderen. De kunst is ook hier weer om deze kenmerken te signaleren, zodat passend onderwijs aan deze kinderen geboden kan worden.

De zorgverbreding aan begaafde leerlingen kan op verschillende manieren worden uitgewerkt. Zo kunnen wij als school kiezen voor versnelling van de leerstof of de school kan de leerstof aanvullen of vervangen door verbreding- of verdiepingmaterialen. Een combinatie is ook mogelijk. In het volgende hoofdstuk worden deze drie vormen beschreven.

3. Zorgverbreding

3.1 De reguliere leerstof

Binnen de (vernieuwde) methoden in het basisonderwijs wordt al vaak gebruik gemaakt van de basisstof, herhalingsstof en verrijkingsstof. Dit model wordt ook wel het BHV model genoemd. De basisstof bevat leerdoelen, die alle leerlingen uit de groep zouden moeten bereiken. Als er een toets is afgenomen, waaruit blijkt dat enkele kinderen zich de leerdoelen niet hebben eigen gemaakt, kan er gedifferentieerd worden en kunnen de kinderen (begeleid) met de herhalingsstof verder werken. Hiermee probeer je te bereiken dat deze kinderen de leerdoelen alsnog gaan beheersen. Wanneer blijkt, dat een leerling na het maken van de toets de leerdoelen beheerst, kan de leerling verder met de verrijkingsstof. Helaas bestaat de verrijkingsstof vaak uit 'meer van hetzelfde' en kunnen de begaafde leerlingen geen nieuwe/ uitdagende kennis opdoen. Regelmatig zijn de verrijkingslessen niet ingesteld op open vraagstukken, waarbij de leerlingen zelf creatief moeten nadenken. Het zijn vaak invullessen, waarbij de creatieve intelligentie niet of onvoldoende wordt geprikkeld.

Begaafde leerlingen beheersen de leerstof vaak al , voordat ze aan het werk gaan met de basislessen. De leerkracht kan begaafde leerlingen vooraf de toets laten maken, om te zien of deze de leerdoelen al beheerst. Een andere mogelijkheid is, om de te maken basisstof te compacten. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de compactingsprogramma's rekenen en taal. Deze leerling die deze leerstof maakt, houdt wel tijd over. Deze tijd moet dan

worden ingevuld met complexere vraagstukken, waarbij de begaafde leerling wordt uitgedaagd.

3.1.1 Instructie

De instructie, zoals aangeboden bij de dagelijkse lessen, vraagt ook een andere aanpak. De leerkracht begint de les met een klassikale uitleg. Het is van belang dat ook het begaafde kind hier kort aan deelneemt. Dit om goede en korte strategieën aan te leren. Het mag duidelijk zijn dat deze instructie kort en bondig wordt gegeven zodat de begaafde leerling verder zelf uitgedaagd wordt tot het ontdekken en verwerken van nieuwe kennis. Duurt de instructie te lang dan raakt de leerling ongemotiveerd en krijgt een passieve leerhouding. Wanneer er niet ingegrepen wordt en de instructie iedere dag en iedere les opnieuw op deze manier gegeven wordt, raakt het begaafde kind gedemotiveerd en kan daarbij een slechte werkhouding ontwikkelen of mogelijk zelfs gaan onderpresteren.

3.1.2 Leerstrategieën

Doordat begaafde leerlingen bij het eenmaal horen of lezen van de tekst voldoende informatie hebben om de leerstof te kunnen maken of reproduceren, leren ze geen andere strategieën. In het voortgezet onderwijs blijkt vaak dat dit doorlezen onvoldoende is, waardoor de begaafde leerlingen, zeker in het begin van het voortgezet onderwijs, moeite ondervinden met het leren van woorden uit een vreemde taal. Gelukkig zijn begaafde leerlingen in staat zich snel andere strategieën eigen te maken, waardoor zij uiteindelijk de stof eigen kunnen maken.

Uit bovenstaande blijkt dat begaafde leerlingen behoefte hebben aan een andere aanpak dan het volgen van de reguliere leerstof. Begaafde leerlingen moeten uitgedaagd worden om hun meervoudige intelligenties toe te passen en daarbij zowel creatief als oplossingsgericht aan het werk te kunnen. Dit kan alleen wanneer het materiaal, de leerstof en de (klassen) organisatie flexibel is.

3.2 Verdiepen en/of verbreden

Bij het verdiepen van de leerstof gaan we ervan uit, dat begaafde leerlingen leerstof aangeboden krijgen, dat een uitbreiding vormt op onderwerpen of vakken die onderdeel uitmaken van het reguliere onderwijsaanbod van de basisschool.

Bij verdieping kan, binnen het vakgebied waar andere leerlingen ook mee bezig zijn, gekeken worden naar mogelijkheden van differentiatie. Het voordeel van verdieping is, dat begaafde leerlingen meedoen in het groepsproces. Ze hebben alleen een eigen taak. Verdiepingstof is, in veel gevallen, ook geschikt voor andere 'goede leerlingen'. Zo kan de begaafde leerling de leerstof uitvoeren samen met een klasgenoot.

Bijvoorbeeld:

Tijdens de aardrijkskundeles worden de topografische namen van Nederland aangeboden. Een leerling kent deze topografische namen al uit zijn hoofd. Een mogelijke verdiepingsoopdracht voor deze leerling kan zijn, dat hij op zoek gaat naar de kenmerken van de verschillende plaatsen. Door op deze manier de opdracht te veranderen, stimuleer je een

begaafde leerling om dieper in te gaan op de aangeboden leerstof en tevens verwerft de leerling door de open vraagstelling zijn eigen oplossingsstrategie.

3.2.1 Eisen voor verdiepingsmateriaal

Het verdiepingsmateriaal moet wel aan enige eisen voldoen. Zo is het van belang dat er binnen de opdracht:

- open vragen worden gesteld;
- sprake is van een hoge complexiteit;
- meerdere oplossingsstrategieën mogelijk zijn;
- een beroep gedaan wordt op de creativiteit;
- een probleemgericht karakter is;
- een hoger didactisch niveau beschreven wordt.

Het verdiepingsmateriaal hoeft niet aan alle bovenstaande eisen te voldoen om als geschikt materiaal te dienen. Wanneer twee van de bovenstaande tips verwerkt worden, zal een begaafde leerling al uitgedaagd zijn. Op langere termijn is het echter wel van belang variatie aan te brengen in de gestelde eisen.

3.2.2 Eisen voor verbredingsmateriaal

Bij het verbreden van de leerstof, gaan we ervan uit dat begaafde leerlingen leerstof aangeboden krijgen, waarbij onderwerpen of vakken behandeld worden, die normaal gesproken geen onderdeel uitmaken van het reguliere onderwijsaanbod. Hierin zijn drie subcategorieën te onderscheiden⁴:

- Leermateriaal dat specifiek ontwikkeld is voor de begaafde leerling

Het voordeel van dit materiaal is, dat het voldoet aan de inhoudelijke eisen die gelden voor leermaterialen aan begaafde leerlingen. Het nadeel is dat de hoeveelheid materiaal beperkt is, terwijl er bij begaafde leerlingen over het algemeen behoefte is aan meer materiaal.

- Leerstof ontwikkeld voor de groep betere leerlingen (beste 10-25%)

De moeilijkheidsgraad van deze opdrachten ligt hoger dan de doelstellingen van de methode. De mate waarin de materialen voldoen aan de criteria voor uitdagend leermateriaal verschilt.

- Inhoudelijk interessant materiaal

Dit is materiaal dat qua inhoud en aanbiedingsvorm interessant kan zijn voor begaafde leerlingen. Het nadeel is dat deze verwerkingsmaterialen vaak geen beroep doen op de verschillende leereigenschappen van begaafde leerlingen.

- Extra vakken of onderwerpen

Hieronder vallen de vakken die doorgaans niet aangeboden worden op de basisschool. Het is van belang dat er binnen deze vakken of onderwerpen een duidelijke opbouw bestaat. Ook bij dit materiaal is er vaak geen sprake van specifieke leerstof voor begaafde leerlingen. Hierdoor wordt er ook geen beroep gedaan op de specifieke leereigenschappen.

- Materiaal dat niet structureel inzetbaar is

⁴ Drent, Sylvia, Eleonoor van Gerven, *professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*, Uitgeverij Lemma, Utrecht 2002, 70.

Dit materiaal kan gebruikt worden als beloning, keuzeonderdeel of bij een vrij moment. Vaak wordt dit materiaal als iets extra's gezien.

- Verbredingsprojecten

Het gaat bij deze categorie vaak niet om kant-en-klaar lesmateriaal, maar worden de leerlingen door middel van vraagstellingen en inhoud aangesproken op hun specifieke leereigenschappen. Vaak zijn het wel projecten, die alleen georganiseerd worden voor begaafde leerlingen.

Bij zowel het verdiepen als verbreden is het van belang dat het materiaal bruikbaar is in de praktijk. Wanneer het materiaal wordt samengesteld kunnen de volgende vragen gesteld worden om te zien of de materialen bruikbaar zijn:

3.3 Versnellen

Onder versnelling wordt verstaan dat begaafde leerlingen de basisschoolperiode binnen een korter tijdsbestek afronden. Dit kan doordat zij één of meerdere groepen overslaan of doordat zij 2 groepen binnen een jaar afronden. Versnellen wordt ook wel vervroegde doorstroming genoemd. Bij vervroegde doorstroming spelen verschillende leerlingkenmerken een rol. De leerling moet een didactische leeftijd hebben gelijk aan zijn nieuwe klasgenoten. Tevens moet de leerling zich sociaal-emotioneel voldoende ontwikkeld hebben om te kunnen functioneren bij oudere leerlingen. Begaafde leerlingen kunnen, mits zij aan de bovenstaande criteria voldoen, het beste in de onderbouw vervroegd doorstromen. De groepen zijn dan minder hecht gevormd, waardoor de aansluiting met de klasgenoten flexibeler verloopt. Hieronder worden de voor- en nadelen van versnellen beschreven.

3.3.1 Een groep overslaan

Meestal wordt er in de praktijk bij de kleuterbouw een groep overgeslagen. Een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong stroomt in veel gevallen vervroegd door naar groep 3. Hij gaat dan vanuit groep 1 direct door naar groep 3. Vaak gaat het bij een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong om een didactische voorsprong. Binnen de kleuterbouw ontbreekt regelmatig de mogelijkheid om aan de behoefte van deze kinderen te voldoen. Een belangrijk gegeven is dat de leerling, aldus de ouders, de leerkracht en het zorgteam, sociaal emotioneel genoeg rijpt is om deze overstap te maken. Het voordeel van deze manier van vervroegd doorstromen is, dat de leerling in groep 3 tegelijk instroomt met zijn klasgenootjes uit groep 2. Doordat groep 3 start van het schooljaar pas gevormd gaat worden, zal het kind (mits deze sociaal emotioneel genoeg rijpt is) sneller aansluiting vinden met de groep.

Een andere manier van vervroegd doorstromen is het uitstromen naar het voortgezet onderwijs vanuit groep 7. Dit behoort tot de mogelijkheden wanneer er bij een leerling pas op latere leeftijd is ontdekt, dat deze begaafd is. Het is ook een mogelijkheid wanneer er in groep 8 geen doorgroeimogelijkheden en uitdagingen worden gezien binnen de leerstof. Het nadeel van deze laatste manier van doorstromen is, dat het kind de basisschoolperiode niet met zijn klasgenoten afsluit door bijvoorbeeld een eindmusical. Tevens moet deze leerling dubbel wennen. Aan het versnellen van zijn leerproces en aan het voortgezet onderwijs. Het voordeel daarentegen is, dat de leerling binnen een eerstejaars groep instroomt, die zich nog moet vormen.

3.3.2 Tempodifferentiatie

Onder tempodifferentiatie verstaan we, dat de begaafde leerling werkt met de leerstof uit een hoger leerjaar. Deze leerstof is niet geïntegreerd met de leerstof die de andere leerlingen in de groep maken. Tempodifferentiatie brengt twee nadelen met zich mee. Allereerst heeft het kind alle leerstof van de basisschool op een bepaald moment doorlopen en wat moet de leerkracht van groep 8 deze leerling dan voor leerstof aanbieden. Het tweede nadeel is, dat de leerstof uit hogere groepen niet aansluit bij de specifieke kenmerken van de begaafde leerling.

3.3.3 Twee leerstofjaren in één jaar

De begaafde leerling voert in één leerjaar, twee leerstofjaren uit. Door middel van compacting wordt de leerstof beperkt, waardoor de leerling twee jaren kan uitvoeren. Zo wordt de basis voor een evenwichtige voortgang in de hogere groepen zoveel mogelijk gegarandeerd. Deze manier van doorstromen wordt vaak gebruikt bij leerlingen, die sociaal-emotioneel wel toe zijn aan een hoger leerjaar, maar dit didactisch gezien nog niet helemaal aan kunnen. Maar ook omgekeerd, wanneer de leerling didactisch voldoende ontwikkeld is, maar sociaal-emotioneel nog onvoldoende om te kunnen functioneren in een hogere groep, kan deze vorm worden toegepast.

Zoals hierboven beschreven staat, moet zorgvuldig besproken worden of een leerling geschikt is voor vroegtijdige doorstroming. Hierbij moet de werkhouding en de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerling ook besproken worden. De leerkracht beoordeelt samen met het zorgteam en de ouders van de leerling of een vervroegd doorstromen de juiste optie is voor deze leerling. Hierbij moeten ook duidelijk de voor- en tegenargumenten besproken worden met de ouders.

3.3.4 Eisen versnellingsmateriaal

1. Is het lesmateriaal zelfstandig te gebruiken?

Alle informatie of materialen moeten aanwezig zijn, zodat de begaafde leerling zelf aan de slag kan. Een van de kenmerken van de begaafde leerling was dat deze zoveel mogelijk zelfstandig tot oplossingen wil komen. Zo worden de factoren en gebieden, zoals beschreven in het multifactorenmodel van Heller, optimaal gestimuleerd.

2. Kan de leerling binnen de klas aan de lesstof werken?

De begaafde leerling moet niet teveel buiten de klas werken. Wanneer dat teveel gebeurt, kan het zo verlopen dat de begaafde leerling steeds minder aansluiting krijgt met zijn klasgenoten. Tevens creëert de leerkracht of het onderwijssysteem, dat deze leerling een aparte status krijgt.

3. Biedt het de leerstof richtlijnen voor beoordeling?

De begaafde leerling heeft ook recht op een beoordeling. Tevens is dit van belang om de voortgang en de ontwikkeling van de leerling bij te houden. Wanneer de ontwikkeling onverhoopt stagneert, kan er direct naar een oplossing gezocht worden.

Verbreden en verdiepen

In de vorige paragraaf wordt al vernoemd, dat de begaafde leerling die deel neemt aan een versnellingstraject, in zijn nieuwe groep en gedurende de rest van zijn basisschool carrière,

ook verdieping- en verbredingstof moet worden aangeboden. Ze werken in het verlengde van elkaar. Hieronder staat beschreven aan welke criteria een leerling moet voldoen om in aanmerking te komen voor verbreding en verdieping.

- 1) de leerling scoort op het didactisch onderzoek, op één of meerdere vakgebieden een hoger didactische leeftijd equivalent. Deze didactische leeftijd equivalent is niet op alle vakgebieden gelijk aan een voorsprong van 10 maanden.
- 2) De leerling heeft wel een didactische leeftijd equivalent die gelijk is aan tien onderwijsmaanden, maar de leerkracht geeft aan deze leerling gezien de sociaal-emotionele ontwikkeling niet versneld kan doorstromen.
- 3) De leerling geeft zelf aan, dat hij, ondanks dat zijn didactische leeftijd equivalent gelijk is aan 10 maanden voorsprong, niet wilt versnellen.
- 4) De leerling heeft deelgenomen aan het versnellingstraject en krijgt in zijn 'nieuwe' groep verbreding- en verdiepingstof aangeboden.

Wanneer een leerling aan één van deze criteria voldoet, zal hij binnen zijn huidige groep versnelling- en verdiepingmateriaal krijgen aangeboden. Er wordt gebruik gemaakt van de opgestelde materiaallijsten. Met behulp van deze materialenlijst wordt een meerjarentraject voor de leerling uitgezet. Ook bij deze leerling komen zowel de lijst met materialen als de beoogde leerlijn in de leerlingenmap te zitten. Bij de overdracht naar de nieuwe groep zal de 'oude' groepsleerkracht aangeven met welke materialen de leerling al heeft gewerkt en zal de 'nieuwe' leerkracht m.b.v. de leerlijn en het materialenoverzicht een keuze kunnen maken welke materialen hij bij de start van het schooljaar kan aanbieden. Tijdens de zorggronden zal het proces en de voortgang met de 'nieuwe' leerkracht en het zorgteam worden besproken.

Versnellen

Wanneer we overgaan tot versnellen moet de leerling aan een aantal criteria voldoen.

- 1) De leerkracht en de ouders geven aan dat het kind sociaal-emotioneel genoeg ontwikkeld is om in een hogere groep te kunnen functioneren;
- 2) Uit het didactisch onderzoek blijkt dat de leerling een didactische leeftijd equivalent heeft, dat gelijk is aan de voorsprong van minstens één leerjaar.
- 3) De leerling zelf aangeeft door te willen stromen.

Wanneer de leerling aan al deze eisen voldoet, wordt er gekeken naar de mogelijkheden. Uit het bovenstaande is gebleken dat versnellen een tijdelijke aanpassing is. Wanneer er gekozen wordt voor versnellen zal er direct een leerlijn moeten worden uitgezet, waarbij de leerling binnen zijn nieuwe groep eerst de kans krijgt om te wennen, maar daarna ook hier verdiepende en verbredende stof krijgt aangeboden. In de bijlage bevindt zich een lijst met mogelijke verbredings- en verdiepingmaterialen waar een selectie uit gemaakt kan worden. Wanneer de keuze is vastgesteld, wordt deze lijst en de leerlijn in de leerlingenmap bij de betreffende leerling toegevoegd. Op deze lijst wordt aangekruist wat de leerling gedurende het jaar aangeboden gekregen heeft. Wanneer de leerling doorstroomt naar hogere leerjaren, wordt tijdens de overdracht deze lijst besproken. Doordat er een meerjarentraject is uitgezet kan de 'nieuwe' leerkracht, bij aanvang van het schooljaar, direct een keuze maken voor het nieuwe aanbod. Om deze doorgaande lijn te bewaken, wordt tijdens iedere

zorgronde (deze vindt eenmaal in de 10 weken plaats) de voortgang van de leerling, met de leerkracht en het zorgteam besproken.